

Asia: VN/12957/2023

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

4 luku – Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Tunnistattekko, että esitetyillä laeilla olisi vaikutuksia, joita ei ole huomioitu esityksessä?

Vaikutusten arvioinneissa tulee erityisesti ottaa huomioon paikallisten vaikutusten lisäksi eri hankkeiden pitkäaikaiset kumulatiiviset yhteisvaikutukset esim. lintujen muuttoreitteihin ja vaelluskaloihin. Maatuulivoiman osalta ei olla onnistuttu huomioimaan useiden eri tuulivoima- ja voimajohtohankkeiden yhteisvaikutuksia, merituulivoiman sijoittumisen suunnittelussa yhteisvaikutusten arviointi ja etenkin huolellinen huomiointi tulee toteuttaa paremmin. Myös Ruotsin puolella sijaitsevat hankkeet tulee ottaa huomioon.

Natura-vaikutukset tulee arvioida erikseen. Suomessa ei ole tehty tuulivoimaloita maalla sijaitseville Natura-alueille, eikä niitä pidä tehdä merelläkään sijaitseville Natura-alueille tai niiden suorille vaikutusalueille tai niihin rinnastettaville kansainvälisesti arvokkaille lintualueille (IBA).

Muu palaute vaikutusarvioista

-

7 luku – Säännöskohtaiset perustelut

Palaute alueen valinnasta

Alueen valinnasta tulee pyytää lausunnot meriluonnon erityisasiantuntijoilta (vedenalaisen luonnon, merilinnuston, kalaston, vesinisäkkäiden tutkimustieto) ja asiantuntijaviranomaisilta. Lisäksi ympäristöjärjestöjä, kuten Suomen Luonnonsuojeluliitto, Natur och Miljö ja BirdLife Suomi (yleiset ympäristöön liittyvät edut) on syytä kuulla hankkeiden varhaisesta suunnitteluvaiheesta alkaen.

Vaikutusten arvioinneissa tulee erityisesti ottaa huomioon paikallisten vaikutusten lisäksi eri hankkeiden pitkäaikaiset kumulatiiviset yhteisvaikutukset esim. lintujen muuttoreitteihin ja vaelluskaloihin. Maatuulivoiman osalta ei olla onnistuttu huomioimaan useiden eri tuulivoima- ja voimajohtohankkeiden yhteisvaikutuksia, merituulivoiman sijoittumisen suunnittelussa yhteisvaikutusten arviointi ja etenkin huolellinen huomiointi tulee toteuttaa paremmin. Myös Ruotsin puolella sijaitsevat hankkeet tulee ottaa huomioon.

Hankkeiden lupakäsittelyssä on ratkaisevaa huomioida pinnan alaisten asioiden (vesilaki) lisäksi pinnan päällä olevat luontoarvot, kuten linnusto ja hylkeet.

Talousvyöhykkeen merituulivoima-alueen määrittämisessä tulee huolehtia erityisten luonnonolosuhteiden, kuten Natura-alueiden ja tärkeiden lintualueiden (IBA) huomioon ottamisesta. Merituulivoima-alueiden vastuullisen valinnan ja haitallisten ympäristövaikutusten ennalta ehkäisemisen kannalta on tärkeää, että Suomi täydentää mereistä suojelualueverkostoa ulkomerellä YK:n ja EU:n biodiversiteettivelvoitteiden mukaisesti. Näiden alueiden pikainen selvittäminen ja suojele helpottaisi merituulivoiman sijainninhjausta.

Esityksessä todetaan, että valtioneuvoston olisi otettava talousvyöhykkeen merituulivoima-alueen valinnassa huomioon yhteiskunnan kokonaisuus, mikä tarkoittaa myös ympäristötekijöiden huomiointia. Alueiden valinnassa sekä vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon merenhoitosuunnitelma ja Itämeren hyvän ekologisen tilan saavuttaminen.

Meriympäristön hyvän tilan saavuttaminen on Suomea sitova velvoite (meristrategiapuitedirektiivi), joka tulee ottaa huomioon oikeudellisesti sitovana velvoitteena siten, ettei tämän velvoitteen saavuttamisen sitovuudesta jää epäselvyyttä. Merialueiden kasvava käyttö on tunnistettu riskiksi Itämeren tilan parantamisessa ja hyvän tilan saavuttamisessa.

Meristrategiapuitedirektiivin tarkoituksena alun perin oli meriympäristön hyvän tilan saavuttaminen vuoteen 2020 mennessä, mutta Suomessa tavoite on siirtynyt vuoteen 2027. Mikäli meriympäristön hyvä tila saavutetaan, tulee jatkossa huolehtia siitä ettei meren tilaa heikennetä liiallisesti tai pysyvästi. Merituulivoiman toteuttaminen ei saa olla esteenä meriympäristön hyvän tilan saavuttamiselle tai ylläpitämiselle. On korostettava, että velvoite koskee merieliöstön huomioivaa hyvää ekologista tilaa, ei pelkästään veden fysikaalis-kemialliseen laatuun liittyviä tekijöitä.

Nykyisiä merialuesuunnitelmia ei voi pitää riittävänä pohjana sijoituspaikkapäätöksille, vaan tarvitaan tarkempia ympäristöselvityksiä. Kalojen, vesinisäkkäiden ja linnuston kannalta keskeiset (lisääntyminen, levähtäminen, ravinnonhankinta, vaellus- tai muuttoreitit) alueet tulee rajata

merituulivoimaloiden ja voimajohdoverkoston rakentamisen ulkopuolelle. Huomattakoon, että nämä alueet voivat olla eri vuodenaikoina, kuten muutto- ja pesimäaikana erilaisia.

Yksi käytännön kannalta merkittävä asia on liityntäreitit mantereeseen sähköverkkoon. Maavoimaloista olemme oppineet, että joskus uusista sähköverkoista tulee enemmän haittaa luonnolle kuin itse voimaloista.

Alueiden valintaa esittelevän ministeriön tulisi edellä olevien näkökohtien takia olla YM eikä TEM.

Palaute vakuuksista (osallistumisvakuus ja edistämismaksu)

Esityksessä on käyty läpi vertailumaita, joista esimerkiksi Tanskassa on huomioitu voimalarakenteiden purkaminen sekä tätä koskeva vakuus. Suomessa maantuulivoimaloiden purkamista koskeva lakihanke on käynnissä. Olisi perusteltua, että jo tässä vaiheessa huomioitaisiin purkamista koskevat vaatimukset ja esimerkiksi säänneltäisiin purkuvakuudesta. Merituulivoimaloiden purkamista koskevat lupaehdot ympäristövaikutuksineen ja purkuvakuuden määrittäminen on mahdollista määrittellä vesilain mukaisessa vesitalousluvassa. Käytöstä poistamisen suunnitelma, sen ympäristövaikutusten arviointi sekä purkamismaksu, joka vastaisi arvioituja todellisia kustannuksia tulisi olla merituulivoiman luvituksessa vaatimuksena myös Suomessa.

Palaute maksuista (osallistumismaksu ja hyödyntämismaksu)

-

Muu palaute kilpailutuksesta

Pitäisi voida olla mahdollista, että joissakin tapauksissa tarjoajia olisi alle kolme, ja että yhdellä toimijalla olisi useampikin alue. Tämä sen takia, että merituulivoimahankkeet ovat niin suuria, että toimintakykyisiä toimijoita ei välttämättä ole kovin monta. Toisaalta pitää varmistaa, että alueet eivät joudu esimerkiksi monikansallisten öljy-yhtiöiden haltuun, koska niillä ei välttämättä ole todellista intressiä rakentaa voimaloita ripeästi.

Kilpailutusvaiheessa pitää ottaa huomioon pelkän hinnan lisäksi ympäristö. Laatuksien määrittämisessä pitää ottaa huomioon negatiivisia vaikutuksia meriympäristöön ja lajeihin sekä asettaa vaatimuksia vaikutusten lieventämiseksi. Haitallisia ympäristövaikutuksia tulee rajoittaa siten, että oikeusvarmuus ja ennakoitavuus toteutuvat esitettyllä tavalla. Ympäristövaikutuksia pitää vähentää ja edellyttää toimijaa käyttämään haitallisia meriympäristöön kohdistuvia vaikutuksia vähentävää toteutustapaa ja tekniikkaa, varovaisuusperiaatetta noudattaen. Meriluonnon tilan parantaminen lainsäädännön minimiä enemmän on tarpeen.

Palaute hyödyntämisluvasta

Luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä, että hyödyntämisluvan nojalla tehtyjen tutkimusten ja selvitysten tulokset ja menetelmät ovat julkisia, jotta niitä voidaan hyödyntää hankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnissa ja huomioida kaikki käytettävissä oleva tieto tuulivoimaloiden sijoittumisen suunnittelussa.

Luvitukseen on sisällyttävä mahdollisuus myös jättää hanke hyväksymättä, jos se aiheuttaisi liikaa haittoja meriluonnolle.

Palaute valitusten osittaisesta keskittämisestä Vaasan hallinto-oikeuteen (E erityisesti hallinto-oikeuksille, korkeimmalle hallinto-oikeudelle ja markkinaoikeudelle osoitettu kysymys)

Suomen luonnonsuojeluliitto kannattaa ympäristöllisten valitusten keskittämistä Vaasan hallinto-oikeuteen, jossa on pitkä kokemus ympäristö- ja vesiasiantuntemusta edellyttävistä oikeusprosesseista.

Palaute muutoksenhausta

Ympäristöjärjestöille tulee lisätä näihin päätöksiin erillinen muutoksenhakuoikeus (PL 20 §).

Palaute talousvyöhykelain muutoksista

-

8 luku – Lakia alemman asteinen sääntely

Palaute asetuksella myöhemmin säädettäviin asioihin liittyen

Asetuksella tulee määritellä tarkemmin kilpailuttamiseen ja pisteytykseen liittyvät asiat mm. ympäristöasioista.

Muu palaute

Tähän pyydetään jättämään palaute vain niistä asioista, joita ei ole mainittu yllä.

Soveltamisalassa vedyn ja P2X-ratkaisujen sisällyttäminen samaan hyödyntämislupaan on hyvin arveluttavaa. Ne pitäisi poistaa soveltamisalasta, koska niistä ja niiden vaikutuksista tiedetään vielä liian vähän. Niiden tekniset ratkaisut voivat vielä muuttua paljonkin.

Lopuksi Luonnonsuojeluliitto korostaa, että se kannattaa suuren mittakaavan merituulivoimaa, kunhan se sijoitetaan ja toteutetaan kestäväällä tavalla. Ulkomerellä syvillä pohjilla se on luontoarvojen kannalta helpompaa kuin matalilla merialueilla ja mantereella.

Jatkotyössä yksi mahdollisuus olisi luoda merituulilupa, johon sisältyisi sijoituspaikan lisäksi mahdollisuus määrätä lupaehtoja rakentamiselle ja purkamiselle. Nyt vesilainkin soveltamisala keskittyy paljon pinnan alla oleviin asioihin, mikä ei ole riittävää.

Lisätietoja:

- ilmastoasiantuntija Hanna Aho, p. 040 628 9495, hanna.aho@sll.fi
- meriluonto: FT Antti Halkka, antti.halkka@sll.fi
- ympäristöoikeuden asiantuntija Satu Keski-Lusa, p. 044 491 4756, satu.keski-lusa@sll.fi
- Itämeri: aluepäällikkö Hannu Klemola, p. 040 372 5301, hannu.klemola@sll.fi
- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, p. 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO RY

Hanna Halmeenpää Tapani Veistola
puheenjohtaja toiminnanjohtaja

Veistola Tapani
SLL